

บทที่ 1

บทนำ

ความสำคัญของปัญหา

สมเด็จพระมหาธีรราชเจ้า (รัชกาลที่ ๗) วัดพระศรีมหาธาตุ ทรงแสดงธรรมเทศนาว่า¹

"ครู" เป็นคำศักดิ์สิทธิ์ เป็นคำที่ล่วงถัดจากคำว่า "พ่อแม่"

"ครู" อาจเป็นศัพท์แผลงมาจากมูลศัพท์คำว่า "ศิโร" แปลว่า "กล่าวหรือเปล่ง" คือผู้สั่งสอน
อบรมศิษย์ ครูเป็นผู้ให้กำเนิดพลเมืองดี คือ ชูบพลเมือง ให้เป็นนักสู้ นักงาน นักพูด
นักคิด นักตำรา นักประดิษฐ์ นักค้นคว้าหาเหตุผล นักปราชญ์

การที่ครูสอนวิชาความรู้แก่ศิษย์ ให้ศิษย์มีความรู้และเติบโตขึ้นเป็นบุคคลที่มีคุณค่าของชาติ
ครูจึงเป็นบุคคลหนึ่งซึ่งร่วมในการพัฒนาบุคคลให้เป็นทรัพยากรอันมีค่าของชาติ ถึงแม้งานของครูจะ
เป็นงานที่มีความสำคัญและต้องใช้เวลาอดทนเป็นอย่างมากก็ตาม แต่ผลตอบแทนที่บรรดาครูได้รับ
มักเป็นเพียงเงินเดือนประจำอันมีจำนวนจำกัด เมื่อครูมีความต้องการทางการเงินไปใช้จ่ายเป็นกรณี-
พิเศษหรือนำไปพัฒนาความเป็นอยู่ของตนให้ดีขึ้น เช่น เพื่อเป็นค่ารักษาพยาบาล เพื่อนำไปสร้าง
ต่อเติม หรือซ่อมแซมบ้าน หรือเพื่อนำไปลงทุนประกอบอาชีพอื่น ๆ ฯลฯ ก็จำเป็นต้องไปกู้ยืมเงิน
จากสถาบันการเงินหรือญาติ พี่น้อง มิตรสหาย หากจำนวนเงินที่ต้องการเป็นจำนวนไม่มากนักก็คง
ไม่มีปัญหา แต่หากเป็นเงินจำนวนมากก็อาจต้องประสบปัญหาเกี่ยวกับการค้าประกัน และภาระดอกเบี้ย
จากการกู้ยืม และยิ่งกว่านั้นเมื่อบรรดาครูตกอยู่ในภาวะเป็นหนี้แล้วด้วยจำนวนเงินเดือนที่ได้รับ
อยู่ย่อมเป็นการยากที่ครูทั้งหลายนั้นจะหลุดพ้นภาระหนี้สินนั้นได้ หนทางที่จะแก้ปัญหาคือความต้องการด้าน-
การเงินของบรรดาครูทางหนึ่งก็คือจะต้องพยายามให้มีเงินสำรองอยู่ก้อนหนึ่ง เป็นของตนเองไว้ซึ่งอาจเกิดจาก
สมาชิก เพียงผู้เดียวเป็นการลำบากเพราะการเก็บออมด้วยจำนวนเงินเดือนอันจำกัดของครูย่อมต้อง
ใช้เวลานานและเป็นไปได้ยาก ด้วยวัตถุประสงค์ในการที่จะช่วยครูทั้งหลายอะพาร์ทเมนต์สหกรณ์ออมทรัพย์-
ครูจึงได้รับการสนับสนุนให้ก่อตั้งขึ้นเพื่อเป็นองค์การที่จะอำนวยความสะดวกและส่งเสริมให้บรรดาครู

¹ปริยา เศรษฐธรร; ปรัชญาและคุณธรรมสำหรับครู, กรุงเทพฯ : โอเคียนส์โตร์, 2523.

ทั้งหลายมีการออมทรัพย์ และมีเงินพอที่จะนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ตามสมควร เพื่อช่วยส่งเสริมฐานะความมั่นคง และความเป็นอยู่ของบรรดาครูให้ดีขึ้น อันจะทำให้ครูมีกำลังใจและความสามารถที่จะสั่งสอนศิษย์ได้อย่างเต็มความสามารถ โดยมีต้องมากังวลถึงฐานะความเป็นอยู่ของตนและครอบครัว ซึ่งจะช่วยผลให้ศิษย์ได้รับความรู้อย่างเต็มที่ทำให้ประเทศมีพลเมืองที่มีคุณภาพมากขึ้นด้วย

แต่สหกรณ์ออมทรัพย์ครูหลังจากที่ได้ก่อตั้งขึ้นแห่งแรกที่นครสวรรค์ โดยใช้ชื่อว่า "สหกรณ์ออมทรัพย์ครูนครสวรรค์ จำกัดสินไช้" และได้แพร่หลายไปสู่จังหวัดต่าง ๆ ทั่วประเทศ จนถึงปัจจุบันมีสหกรณ์ออมทรัพย์ครูซึ่งจดทะเบียนและได้รับการตรวจสอบบัญชีจากกรมตรวจบัญชีสหกรณ์แล้วจำนวน 79 สหกรณ์¹ (31 ธ.ค.25) แต่การดำเนินงานของสหกรณ์ออมทรัพย์ครูก็ยังไม่สามารถบรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายเท่าที่ควรเมื่อเปรียบเทียบกับสหกรณ์ออมทรัพย์อื่น เพราะประสบปัญหาต่างๆ ทั้งด้านเงินทุนที่จะให้บริการเงินกู้แก่สมาชิกเพื่อบรรเทาความเดือดร้อนของสมาชิก และการดำเนินงานที่ขาดประสิทธิภาพของสหกรณ์ออมทรัพย์ครูเอง ดังนั้น การศึกษาเกี่ยวกับการปฏิบัติงานและปัญหาของสหกรณ์ออมทรัพย์ครู จะทำให้ทราบถึงจุดบกพร่องของสหกรณ์ออมทรัพย์ครู และเป็นแนวทางในการปรับปรุงสหกรณ์ออมทรัพย์ครูให้มีการดำเนินงานที่สามารถจะบริการสมาชิกได้อย่างมีประสิทธิภาพ และเป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ได้ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาถึงอุปสรรคและปัญหาในการดำเนินงานของสหกรณ์ออมทรัพย์ครู ในอดีตและที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน
2. เพื่อวิเคราะห์เปรียบเทียบผลการดำเนินงานของสหกรณ์ออมทรัพย์ครูกับสหกรณ์ออมทรัพย์โดยส่วนรวม
3. เพื่อเสนอแนะแนวทางในการแก้ปัญหาในการดำเนินงานตลอดจนการจ้างนายของสหกรณ์ออมทรัพย์ครู

¹ กองวิทยาการและแผนงาน กรมตรวจบัญชีสหกรณ์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, รายงานสถิติการเงินของสหกรณ์ออมทรัพย์ ประจำปี 2525 (สิ้นสุดถึง 31 ธ.ค.2525)

สัมมนาในการศึกษา

สหกรณ์ออมทรัพย์ครู เป็นสหกรณ์ออมทรัพย์ที่ตั้งขึ้นประเภทแรก ๆ ในเวลา 32 ปีที่ผ่านมา แต่ไม่เจริญเท่าที่ควร อาจมีสาเหตุมาจาก

1. โครงสร้างในการบริหารงานของคณะกรรมการดำเนินงานยังขาดปัจจัยเสริมสร้างในการบริหารงาน
2. ปริมาณเจ้าหน้าที่และวุฒิภาวะของเจ้าหน้าที่มีไม่เพียงพอ
3. สหกรณ์ออมทรัพย์ครูขาดการปรับปรุงกลไกทางการเงินเพื่อมาเกื้อหนุนการบริหาร
4. การรับและส่งข่าวสารข้อมูลต่าง ๆ ภายในสหกรณ์ออมทรัพย์ครูยังไม่ทั่วถึงและอยู่ในขอบเขตที่จำกัด

ขอบเขตของการศึกษา

การศึกษาปัญหาที่เกิดขึ้นในการดำเนินงานที่ผ่านมาจนถึงปี พ.ศ. 2525 และวิธีการดำเนินงานของสหกรณ์ออมทรัพย์ครู เปรียบเทียบกับสหกรณ์ออมทรัพย์อื่นที่เปิดดำเนินงานและจดทะเบียนกับนายทะเบียนสหกรณ์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์แล้วเท่านั้น

วิธีการศึกษา

1. การเก็บรวบรวมข้อมูลปฐมภูมิ

โดยการออกแบบสอบถาม ด้วยการเลือกตัวอย่างแบ่งเป็นกลุ่มตามลักษณะอาชีพของสมาชิกของสหกรณ์ (Stratified Random Sampling)¹ จำนวน 220 ตัวอย่างจากสหกรณ์ออมทรัพย์ทั้งหมดจำนวน 369 สหกรณ์² (31 ร.ศ. 2525) ให้ประธานกรรมการหรือรองประธานกรรมการของสหกรณ์ออมทรัพย์ตอบ ซึ่งได้รับแบบสอบถามที่สมบูรณ์ทั้งสิ้น 150 ตัวอย่าง สามารถแบ่งตามลักษณะอาชีพของสมาชิกเป็นสหกรณ์ประเภทต่าง ๆ ได้ดังนี้

1. สหกรณ์ออมทรัพย์ในกระทรวง ทบวง กรม จำนวน 28 สหกรณ์
2. สหกรณ์ออมทรัพย์ครู จำนวน 40 สหกรณ์

¹ นราศิริ ไหวผจญกุล, คำบรรยายประกอบการสอนวิชาระเบียบวิธีวิจัยธุรกิจ (กรุงเทพมหานคร : คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2525) หน้า 99

² กองวิยาการและแผนงาน กรมตรวจบัญชีสหกรณ์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, รายงานสถิติการเงินของสหกรณ์ออมทรัพย์ ประจำปี 2525

3. สหกรณ์ออมทรัพย์ตำรวจ	จำนวน 25	สหกรณ์
4. สหกรณ์ออมทรัพย์ทหาร	จำนวน 10	สหกรณ์
5. สหกรณ์ออมทรัพย์วิทยาลัย และมหาวิทยาลัย	จำนวน 16	สหกรณ์
6. สหกรณ์ออมทรัพย์แพทย์	จำนวน 9	สหกรณ์
7. สหกรณ์ออมทรัพย์บริษัท	จำนวน 11	สหกรณ์
8. สหกรณ์ออมทรัพย์รัฐวิสาหกิจ	จำนวน 11	สหกรณ์

—
รวมจำนวน 150 สหกรณ์

2. การเก็บรวบรวมข้อมูลวิทยุ

ศึกษาจากหนังสือวิชาการทางสหกรณ์ วารสาร และเอกสารทางสหกรณ์ต่าง ๆ ตลอดจนตัวเลขทางสถิติต่าง ๆ ที่ได้มีการรวบรวมไว้เกี่ยวกับการสหกรณ์โดยหน่วยราชการและองค์การที่เกี่ยวข้อง อันได้แก่ กรมตรวจบัญชีสหกรณ์ ฯลฯ

การสร้างแบบสอบถาม

แบบสอบถามที่ใช้ในการศึกษาอาจแยกลักษณะของคำถามในแบบสอบถามออกได้เป็น 3 ลักษณะด้วยกันคือ¹

1. คำถามที่กำหนดคำตอบไว้แน่นอนแล้ว 2 คำตอบ
2. คำถามที่กำหนดคำตอบไว้แล้ว และให้ผู้ตอบโดยเลือกตอบจากคำถามที่กำหนดให้
3. คำถามปลายเปิดมิได้กำหนดคำตอบไว้ ให้ผู้ตอบสามารถตอบได้โดยอิสระ

แบบสอบถามที่ใช้ในการศึกษาสามารถแบ่งออกได้เป็น 5 ส่วนด้วยกันคือ

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสหกรณ์ออมทรัพย์ที่ตอบแบบสอบถาม

ส่วนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับคณะกรรมการดำเนินงาน ของสหกรณ์ฯ

¹ นราศรี วิวณิภักดิ์, คำบรรยายประกอบการสอนวิยาระเบียบวิธีวิจัยธุรกิจ (กรุงเทพมหานคร : คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2525) หน้า 106

ส่วนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับเจ้าหน้าที่สหกรณ์

ส่วนที่ 4 ข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินงานของสหกรณ์ฯ

ส่วนที่ 5 ข้อมูลเกี่ยวกับข่าวสารของสหกรณ์

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการศึกษา

1. เป็นประโยชน์ต่อผู้บริหารสหกรณ์ออมทรัพย์ และหน่วยงานทางราชการที่เกี่ยวข้องได้ทราบถึงปัญหาในการดำเนินงาน และแนวทางในการพัฒนาสหกรณ์ออมทรัพย์
2. เป็นประโยชน์ต่อผู้ที่สนใจในการบริหารงานของสหกรณ์ออมทรัพย์ได้ทราบถึงแนวทางในการดำเนินงานและการพัฒนาสหกรณ์ออมทรัพย์

อุปสรรคในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการออกแบบสอบถามเพื่อทำการวิจัยครั้งแรก ได้ออกแบบสอบถามให้ประธานกรรมการหรือรองประธานกรรมการที่ได้เข้าร่วมประชุม ในการประชุมใหญ่สามัญประจำปีของชุมนุมสหกรณ์ออมทรัพย์แห่งประเทศไทย จำกัด ที่วิทยาลัยอาชีวศึกษา ณ โรงแรมเอเชียพญา เมืองพญา จังหวัดชลบุรี เมื่อวันที่ 18 - 21 พฤษภาคม พ.ศ. 2526 แต่ได้รับคืนจำนวนน้อยมากจึงได้ส่งแบบสอบถามไปใหม่โดยส่งไปยังสหกรณ์ออมทรัพย์ที่อยู่ต่างจังหวัด และส่งแบบสอบถามถึงสหกรณ์ในเขตกรุงเทพมหานคร และจังหวัดใกล้เคียงด้วยตนเอง